

Codina Corona.

OFICI I CONCEPTE EN L'OBRA ESCULTÒRICA DE CODINA CORONA

JOAN-RAMON TRIADÓ

Quan Josep Maria Codina Corona em va demanar que li fes un breu comentari analític sobre ell i la seva obra, davant meu es feren visibles una sèrie de vivències compartides en els ja llunyans anys setanta. Ambdós iniciarem una aventura dins el món de l'art: ell com a escultor i jo com a galerista. A la Galeria Subex del carrer Rosario cantonada Castellnou, al barri de les Tres Torres, Codina Corona féu la seva primera exposició individual a Barcelona. Després, ell continuà dins l'aventura de l'art i jo vaig optar per la docència universitària, i més concretament per l'apassionant món de l'època del barroc. Mai però, malgrat llargs silencis, no hem perdut contacte, ja que allò que ens unia feia que ens tornéssim a trobar.

Des de l'any 1972 fins al dia d'avui, l'obra de Codina Corona ha anat evolucionant des d'una figuració sintètica fins a un realisme, passant per l'abstracció. El perquè d'aquests canvis s'explica per la voluntat de no repetir un model, de no agafar de manera monòtona una manera de fer, de plantejar-se l'art no com un ofici sinó com una investigació... En definitiva, i segons les seves paraules *"el pitjor que pot tenir un artista és no tenir cap problema. Quan dissenyava una obra, sabia ja el resultat final sense necessitat d'elaborar-la, faltava la incògnita, la meta a superar"*. D'aquí el seu canvi estilístic basat en la recerca.

L'encàrrec d'en Josep Maria em plantejava un risc a superar, ja que l'art contemporani és, des de fa uns quants anys, un període de temps una mica oblidat en els meus escrits i reflexions. És, però, aquesta circumstància la que m'esperonà a

acceptar el repte de parlar sobre un artista i unes obres en què crec. No serà la meua anàlisi un panegíric laudatori, sinó més aviat una reflexió sobre l'art a través de l'obra actual d'en Codina.

Com qualificar les seves escultures? Són realistes? Hom creu que l'error dels crítics d'art, i també dels historiadors, és el d'etiquetar les produccions artístiques i els artífexs dins de calaixos tancats, sense analitzar profundament cada obra o conjunt d'obres. És la nostra intenció fer l'anàlisi de la proposta d'en Codina Corona, alhora que explicar el nostre concepte bàsic.

Quan es parla de l'art dels nostres dies, aquell que hom anomena de la més estricta contemporaneïtat, apareix l'enfrontament entre allò que, de manera falsa, s'etiqueta de figuratiu i d'abstracte. El primer error està a creure en la dicotomia entre ambdós conceptes, a no veure que tota obra d'art és en si mateixa una abstracció de la realitat, malgrat que s'inspiri en aquesta realitat i, en part, ens en sembli una còpia. L'artista no es qui copia, sinó aquell qui crea una realitat plàstica. Per aconseguir això ha de tenir ofici i concepte. És el que teoritzà Federico Zuccari en el seu tractat teòric *L'Idea de'pittori, scultori et architetti* en referir-se al procés creatiu de l'obra d'art: *disegno interno* o Idea i *disegno esterno*. Codina Corona compleix amb aquest procés universal i atemporal, ja que al seu virtuosisme pràctic afegeix un conceptualisme teòric que fa de les seves realitzacions unes obres d'art. Si bé és de tots conegut el seu bon ofici, cal no oblidar que és a través de la Idea que aquesta virtut esdevé essencial. Ell mateix ens ha

explicat allò que li va dir el seu admirat tallador Juan Expósito, home quasi cec però d'un domini extraordinari de la tècnica: *“Com que quasi no hi veig, tot el que faig ho he hagut d'entendre”*. És aquest entendre el que defineix l'obra d'en Codina, que ell defineix com la composició mental de plans d'allò que es vol fer, allò que fa que la forma esdevingui art.

Un dels grans errors de la crítica i de la historiografia artística és defensar que el millor art és aquell que copia la realitat amb més perfecció o aquell que l'obvia totalment. La història recurrent que explica la disputa de Zeuxis i Parrasi —en la qual el primer, amb el realisme de la seva obra, enganya els ocells que creuen reals les seves fruites pintades, i el segon a Zeuxis que va veure com a real una cortina pintada damunt d'un quadre—, és posada com a exemple d'una realitat que supera la mateixa realitat. Codina Corona no pot ser comparat ni a Zeuxis ni a Parrasi, ja que les seves escultures no volen confondre l'espectador. Com que obvia el color, s'allunya de l'estricta mimesi. Així, les seves llaunes són impersonals; les seves nines de serradures no són nines de serradures; les seves caixes de cartró són de fusta; les seves sabates són de caoba o teka; la seva màquina d'escriure és de noguera... Les seves obres no són el que semblen, sinó que esdevenen objectes independents, més metafísics que reals. Són objectes d'un espai somiat, en el qual allò que ens és quotidià esdevé icona d'un món recreat sobre el nostre passat i el nostre present. Tots, però, malgrat la seva quietud, ens porten records d'unes vivències desiguals: la poètica d'unes sabatilles de ballet; el pas del temps d'unes sabatilles d'esport o d'unes sabates de núvia, les primeres contentes pel seu esforç, les segones en l'oblit d'instantos felços; el menyspreu d'uns instantos en forma de llauna de beguda... en definitiva, un moment fossilitzat per al temps futur.

Un dels aspectes que cal tenir en compte quan es parla de les obres de Codina Corona és el del concepte d'escultura. Les seves realitzacions

segueixen la ideologia artística de Miquel Àngel, per a qui l'escultura és allò que es fa per *“forza di levare”*, és a dir, de treure, enfront de la pintura, que es fa per *“forza di porre”*, o sigui d'afegir. Ell sempre s'ha plantejat les seves obres dins el concepte miquelangelà. Davant del bloc de fusta, Codina Corona, com hem dit abans, entén l'obra, la veu dins la fusta i, com el gran mestre toscà, treu allò que amaga l'escultura per oferir-nos l'obra definitiva.

És veure dins la matèria. Sempre ho ha fet, des de les seves figures sintètiques, fins a les seves obres figuratives. I ho ha fet amb ofici. Molts crítics d'art han menyspreat l'ofici com a sinònim de manera artesanal, inferior a l'art culte i creador. Nosaltres creiem que l'ofici és consubstancial a l'art, ja que l'entenem com un llenguatge ben après, com un conjunt de formes i composicions —paraules i sintaxi— que com millor s'adeqüen al missatge, més vàlides són. L'artista —i Codina Corona ho és— sap transmetre la seva idea plàstica amb un ofici molt acurat, hom diria amb el millor ofici dins la panoràmica escultòrica actual. La seva facilitat, però, no esdevé una manera rutinària, sinó que és una constant reflexió sobre l'art; una intensa recerca de nous horitzons.

No voldria acabar sense parlar de l'home, malgrat que parlar d'ell és parlar de la seva obra. És difícil trobar un artista que no es cregui un messià que, amb la seva obra, molt treballada, redimirà el món, i que alhora no ens parli de la feixuga càrrega que significa assolir la seva obra. Codina Corona parla de la seva obra com de quelcom fàcil de fer, amb una certa desafecció. Ell mateix ens ho explica en parlar de les seves vivències escolars: *“De fet mai no vaig tenir massa afició, dibuixava més empès pels altres que no per la pròpia convicció, i pensava que quina importància podia tenir allò tan fàcil de fer. De vegades, algun company de l'escola em deia: “Codina, fes-me tal dibuix, que jo no hi entenc...”, i jo pensava: “Que estrany, si això ja es veu com ha d'anar”...*

Aquesta facilitat, per sort, no el va portar a l'amanerament. Aquell do artístic, avalat per la dita que l'artista neix, no es fa, ha servit a Codina Corona per anar cercant la vida creativa de l'art i oferir-nos una proposta que s'instal·la en la més estricta contemporaneïtat per damunt de tendències reduccionistes. I la seva contemporaneïtat es basa en un concepte actual i una manera clàssica d'entendre l'escultura. Escultura feta pel mateix artista seguint el procés que va de la idea a la realització manual. Quelcom que sembla lògic, però per desgràcia tan poc conreat pels escultors actuals, moltes vegades sobrats de concepte, però mancats d'ofici.

DADES ESSENCIALS DE

JOSEP M. CODINA CORONA

Nascut a Igualada el 1935, Josep M. Codina Corona ha dut a terme, de 1971 ençà, una vuitantena d'exposicions per tot Espanya i per França, i s'ha fet mereixedor de diversos guardons a Girona, Madrid, Badalona o Bilbao, entre d'altres.

Té obra escampada pel Canadà, Holanda, França, Mèxic, Estats Units, Alemanya, Índia, Itàlia, Gran Bretanya, etc. Algunes de les seves obres són les següents:

- *Monument al mestre* (Igualada)
- *Monument a Mn. Amadeu Amenós* (Igualada)
- *Monument a la sardana* (1974) (Igualada)
- *Monument al poeta Joan Llacuna* (Igualada)
- *Monument a Àngel Guimerà* (1985) (Barcelona, el Vendrell i Santa Cruz de Tenerife)
- *Crucifix de fusta*, de 285 cm d'alçada (1986) (altar major de l'església de Fàtima de Granollers)

BIBLIOGRAFIA

DANIEL GIRALT MIRACLE. "Tres pintors catalans", a *Qüestions d'art*, 2, Barcelona, 1974.

J. CORREDOR-MATHEOS. *Artistas catalanes de la segunda mitad del s. XX*. Barcelona: Edicions 62, 1976.

JOAN-RAMON TRIADÓ. "La escultura española del siglo XX", a *Arte del mundo moderno* (Carlo Munari, Ed. Teide, De Agostini, Novara). Barcelona, 1977.

GLÒRIA MOURE. "Codina Corona, hacia la invalidación de la materia", a *Batik*, 33. Barcelona, 1977.

PERE SALABERT. "Codina Corona", a *Artes Plásticas*, 22. Barcelona, 1977.

J. CORREDOR-MATHEOS. "Codina Corona: materia y vacío", a *Guadalimar*, 33. Barcelona, 1978.

M. TERESA BLANCH. "Codina Corona, del lleno al espacio", a *Batik*, 45. Barcelona, 1978.

JOAN LLUÍS MUNTANER. "International Batik Art", a *Batik*, 103. Barcelona, 1990.

JOAN-RAMON TRIADÓ (Barcelona, 1948) és professor d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona. Membre de l'Associació Internacional de Crítics d'Art (AICA). Ha publicat, entre d'altres, *L'època del Barroc (1699-1808)*, dins la *Història de l'art català* (1984), *Arte en Catalunya* (1994) i *L'escultura moderna*, dins *Art de Catalunya* (1999).

FOTO: ESPAI GRÀFIC

Monument a la sardana, Igualada (1974)

